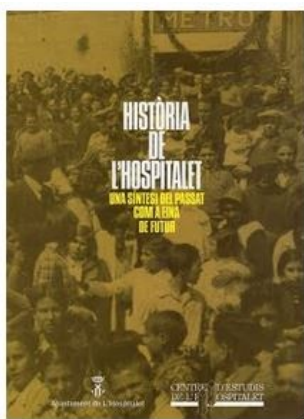

Història de l'Hospitalet: una síntesi del passat com a eina de futur / dir. Joan Camós i Carles Santacana. L'Hospitalet de Llobregat: CEL'H ; Ajuntament, 1997. 247 p. ISBN 84-7826-821-9.

Sumari.

Introducció. Pensant en el futur / Grup d'Història del Centre d'Estudis de l'Hospitalet.

El medi físic / Antoni Domínguez.

Prehistòria i història antiga / Josep Maria Solias.

L'edat mitjana / Montserrat Cabré, Agustín Castellanos, Francesc Descarrega.

L'edat moderna / Isabel Alarcón, Marta de Planell, Conxi López, Carmen Rodríguez.

El segle XIX / Manuel Domínguez, Marcel Poblet.

El segle XX / Joan Camós, Josep Ribas, Carles Santacana.

Epíleg (1983-1990).

Bibliografia | Fonts arxivístiques | Índex d'il·lustracions, taules, mapes i gràfics.

TAULA 65
ATURATS A L'HOSPITALET EL GENER DE 1984

Ram de producció	Nombre d'aturats
Agricultura i ramaderia	23
Extracció metàl·lica	1.088
Fabric. prod. metàl·lics	4.896
Indústries manufact. diverses	4.514
Construcció	3.958
Comerç i hostaleria	2.366
Transports	498
Serveis diversos	2.760
Joves sense treball anterior	7.991
TOTAL	28.080

Font: Elaboració pròpia, a partir dades de l'INEM, l'Hospitalet 1984.

des del 1981, d'aquests, 62.322 ho feien a Barcelona, 9.431 al Baix Llobregat i 3.059 a la resta de Catalunya. Cal interpretar, doncs, que no hi havia una correspondència entre la localització de llocs de treball, la població activa i l'atur, a l'Hospitalet.

Davant la qüestió de l'atur, els sindicats de l'Hospitalet van sofrir una dura prova de desgast. Durant aquest període, cap sindicat va tenir capacitat plena d'oferir i proposar alternatives que poguessin aportar solucions definitives i, quan ho van intentar, les institucions públiques no hi van ser prou receptives.

L'intent d'intervenció dels sindicats en aquests afers es va centrar fonamentalment en dos aspectes. D'una banda, reclamant una política d'ocupació comunitària, que per raons bàsicament pressupostàries no es va poder atendre satisfactòriament. L'altra mesura va ser el seguiment dels expedients de crisi i de les regulacions d'ocupació per part dels gabinets econòmics de CCOO i UGT, amb la realització d'auditories paral·leles.

La crisi i l'atur també van tenir incidència en el fet poblacional. El saldo migratori positiu enregistrat fins al 1975 comença, a partir d'aquesta data, a invertir la tendència, fet que ha continuat fins a dates recents.

ACTIVITAT POLÍTICA I CIUTADANA A L'ETAPA DEMOCRÀTICA (1977/1983)

Després de les eleccions legislatives del 15 de juny de 1977, s'obriren unes expectatives de canvi que hom pensava que havien d'afavorir les formacions polítiques i socials que més s'havien destacat en els darrers temps d'oposició i lluita unitària. Més en concret, hom esperava un ascens de l'esquerra en el control i la direcció de la vida institu-

cional hospitalenca. Ja la campanya i la participació en les esmentades legislatives van representar una bona estrena en les noves pràctiques democràtiques.

En l'àmbit municipal, l'objectiu raïa en la consecució del poder en les inevitables, però encara imprecises, eleccions municipals. Des de la ciutat, tot i que en una perspectiva extrapolada a l'àmbit genèric de Catalunya, l'oposició política, de clara composició d'esqueres, pensava que l'altre gran objectiu a cobrir era l'obtenció del govern de la Generalitat, un cop s'hagués superat el restabliment del poder autonòmic.

Aquesta darrera pretensió quedà diluïda amb l'anomenada operació Tarradellas, hàbil jugada del president del govern Adolfo Suárez, que va nomenar el vell polític republicà president de la Generalitat a títol provisional, l'octubre de 1977. Així, doncs, la primera fita, l'ascens al poder local, passà a convertir-se en el principal objectiu de l'oposició. Tàcticament es van dur a terme i s'esperonaren una allau d'accions reivindicatives, especialment a través de les associacions de veïns i dels sindicats. D'altra banda, l'estructura i els me-

FOTO 208: Portada d'una revista del PSUC de l'Hospitalet. El pas de la dictadura a la democràcia, sense ruptura, provocà a la llarga el que s'ha conegut com «el desencant». CEL'H.

canismes del poder municipal no havien canviat poc o gens d'abans del període de transició anterior al 15 de juny. L'alcalde, Joan Perelló, successor en una llarga provisionalitat de Vicenç Capdevila, no podia comprometre's a iniciar reformes. Persona de tarannà dialogant, acusat per l'oposició d'esquerres de ser l'home de palla del dimitit Capdevila, es manifestà impotent per a donar solucions, ni que fossin transitòries, al desgavell de la ciutat en tots els ordres.

El mateix alcalde manifestà públicament la vigília de la fi del seu mandat que els problemes plantejats al Consistori hospitalenc no tenien solució sense una nova Llei de règim local, l'Estatut d'Autonomia i l'autonomia municipal. A la impotència política de l'alcalde, s'hi afegí la seva solitud. Progressivament, i per causes diferents, van dimitir els regidors Gallego Pinilla, Francesc Codina, Miró i Gomar. D'altres es mantingueren en una posició passiva i sembla que uns quants, entre ells

Celestí Nolla, Mulet, Fossa i Viaplana seguiren actius a l'equip municipal.

Les eleccions municipals de 1979

Com ja hem dit abans, el període comprès entre les eleccions legislatives del 15 de juny de 1977 i les municipals del 3 d'abril de 1979 es caracteritzà a la nostra ciutat per la concentració dels esforços de l'oposició per ressaltar i mobilitzar la població en aquelles qüestions més punyents dins el caos municipal. L'acció reivindicativa va estar present, de forma diversificada, en els diferents barris de la ciutat.

Una campanya de boicot al pagament de la taxa de recollida d'escombraries va tenir un notable ressò ciutadà, juntament amb d'altres qüestions, com la necessitat d'acabar amb l'especulació urbanística i aturar la construcció dels blocs de l'ano-

L'HOSPITALET EN LLUITA, EN DEFENSA DE L'ESCOLA PÚBLICA I LA SEVA QUALITAT

PER QUE FALTEN 1000 PLACES D'ENSENYAMENT MITJA A L'ESCOLA PÚBLICA DE LA NOSTRA CIUTAT.

PER L'IMMEDIAT ACONDICIONAMENT DE CAN VILUMARA, imprescindible per abordar el problema de les 1000 places.

PER LA CONSTRUCCIÓ DE L'INSTITUT DE BATXILLERAT Nº 6 I DE L'INSTITUT DE FORMACIÓ PROFESSIONAL Nº 3, del contrari, els problemes es multiplicaran els cursos vinents.

PER LA CONSTRUCCIÓ DELS PARVULARIS I CENTRES D'EGB NECESSARIS.

PER LA GRATUÏTAT REAL DE L'ENSENYAMENT PÚBLIC, augment de les dotacions a l'Escola Pública i no a la privada. Retirada del decret del CEDIP.

PER LA QUALITAT DE L'ENSENYAMENT, ampliació de les plantilles amb el professorat necessari (educació especial, gimnàs, substitucions, formació d'adults...).

TOTHOM A LES MANIFESTACIONS!

DISSABTE, 11 DE MAIG: per exigir solució als problemes de L'Hospitalet, A LES 11,30 A CANALETES PER ANAR EN MANIFESTACIÓ FINS A LA GENERALITAT.

Sortida conjunta de L'Hospitalet des de cada barri, a les 10,30.

- METRO TORRASSA (La Florida, Collblanc - La Torrassa, Sant Josep)
- BAIXADOR DE BELLVITGE (Bellvitge, Gornal).
- STA. EULALIA - 2 (Sta. Eulàlia)
- METRO PUBILLA CASAS (Can Serra, Pubilla Casas)
- ESTACIO RENFE (Centre - Sant Feliu)

Porteu pancartes, cartells, xiulets, cassoles, tapadores...!

DIUMENGE, 19 DE MAIG, conjuntament amb tots els municipis de Catalunya MANIFESTACIÓ I FESTA AL PARC DE LA CIUTADEL·LA "EN DEFENSA DE L'ESCOLA PÚBLICA I LA SEVA QUALITAT".

A LES 10,45 a la PCA. CATALUNYA (davant del cinema Catalunya).

Sortida de L'Hospitalet a les 10.00 des dels mateixos punts.

MESA DE L'HOSPITALET EN DEFENSA DE L'ESCOLA PÚBLICA I LA SEVA QUALITAT

FOTO 209: Manifestació. El fort creixement demogràfic sense planificació portà a una deficiència de places escolars, a tots els nivells, gravíssima. Aquest era el primer repte de la nova etapa municipal democràtica.
CEL·H.

FOTO 210: *El primer ajuntament democràtic. La constitució del primer ajuntament democràtic, després de 40 anys de dictadura, fou viscut com una gran conquesta política.*

Cuadernos monográficos: Club de Premsa de l'Hospitalet, núm. 1 (abril 1979).

CEL'H.

FOTO 211: *Plaça de l'Ajuntament. Les expectatives posades en el nou govern municipal es manifestaren immediatament.*

Cuadernos monográficos: Club de Premsa de l'Hospitalet, núm. 1 (abril 1979).

CEL'H.

Semana del 13 al 19 de abril de 1978
 Número 1

L'estaca

el semanario de l'hospitalet Precio: 30 Ptas.

Peirats desmitifica la FAI de La Torrassa

Las multinacionales atacan

Un Hiper entre Pubilla Casas, La Florida, Can Serra y Sant Josep

L'Hospitalet, un hueso para la Generalitat

Narcís Serra, primer conseller que pisa el barro de Bellvitge

Narcís Serra, escucha las explicaciones que le dan los miembros del Comité Unitario de Acción Municipal de Bellvitge. ¿Que soluciones pensaría el conseller socialista a los problemas del polígono? (Foto: Massana)

BANCO OCCIDENTAL

INDUSTRIAL Y DE NEGOCIOS

Font 37, Tel. 334 96 51 L'HOSPITALET

Oficinas: Cádiz y Baeza, Ampurdán, Barcelona, Figueras, Girona, Granollers, Llorens, Palau de Manresa, Tarragona, Vilad.

FOTO 212: *L'estaca. Una experiència de «premsa» local que rebé el suport de totes les forces democràtiques i progressistes de l'Hospitalet.*

L'Estaca (13 al 19 d'abril de 1978).

CEL'H.

FOTO 213: *Democràcia. La recuperació de les institucions democràtiques, Ajuntament i Generalitat, no resolva el desgavell que patia la ciutat, però obria perspectives esperançadores per a tota la població.*

La ciutat de l'Hospitalet, núm. 00 (abril 1984), p. 15.

menada «illa» de sindicats a la rambla Just Oliveras, així com al barri de Bellvitge; l'eliminació dels conductors d'alta tensió que travessaven els barris de la Florida i Pubilla Casas; la denúncia permanent de la insuficiència i degradació del transport interurbà —en especial, d'Autos Florida— o les denúncies públiques del PSUC sobre demostrades corrupcions al Patronat Municipal d'Esports. Tots aquests aspectes van definir les característiques d'aquesta etapa.

Però aquestes accions van topar amb la incapacitat i l'immobilisme de l'equip municipal, que no hi va oferir cap solució. Per contra, hom podia entreveure el perill latent d'entrar en una espiral de desgast. Pel que fa a això, Enric Company escrivia, l'abril de 1978: «...Després de gairebé un any, les forces democràtiques que varen aconseguir el vuitanta per cent dels vots en les eleccions de juny, no pinten res aquí, i els franquistes segueixen esperant que la població es demani: per què hem de tornar a votar el PSC-PSOE, PSUC o CDC, si no ens resolen res encara que guanyem les eleccions? És a dir, juguem a la baixa, esperant que la situació es corrompi...»⁵²

Les campanyes amb motiu del referèndum per la Constitució, el 6 de desembre de 1978, tant pel que fa a la de signe favorable propiciada pels partits amb presència a la comissió que elaborà i consensuà el text, com els detractors, fonamentalment l'esquerra extraparlamentària i la independentista, no van ser sinó un parèntesi dins del procés imparable de la reforma democràtica.

Així mateix, també podem considerar un parèntesi, bé que molt més significatiu, les eleccions legislatives del primer de març de 1979. Aquests comicis que a nivell de l'estat consolidaren la permanència dels centristes al govern, a l'Hospitalet no varen introduir canvis significatius, tal com es reflecteix en la taula següent:

TAULA 66
ELECCIONS LEGISLATIVES - 1 MARÇ 1979 -
L'HOSPITALET

Partits	Nombre de vots	Percentatge
PSC-PSOE	60.866	41,6
PSUC	33.278	22,7
UCD/CCP	18.105	12,4
CiU	9.450	6,4
PTC	4.288	2,9
AP	3.072	2,1
ERC	3.069	2,1
MCC	1.918	1,3
BEAN	1.454	1,0
ORT	1.015	0,7

Font: Elaboració pròpia. CIM (Ajuntament de l'Hospitalet).

En tot cas, aquestes eleccions legislatives van convertir-se en un assaig general per la ja anunciada contesa municipal del 3 d'abril. Uns mesos abans, concretament el juliol de 1978, les famílies socialistes havien enllestit el Congrés d'unificació, que, en l'àmbit local, es tradueix amb la presència de 25 delegats per part del PSOE i 6 pel PSC-C, encapçalats respectivament per Garcilaso Aguado i Julio Morera.

El PSUC va dur a terme reajustaments en el seu comitè local, i substituï com a secretari polític José Fariñas per Joan Saura. L'esquerra extraparlamentària, molt fraccionada, arribà a formar una coalició condemnada al fracàs a causa de la seva composició heterogènia. La integren les formacions locals de la LCR, el BEAN i l'OCE (BR), i Pepe Gutiérrez de la LCR actuà com a cap de llista. Altres formacions es presentaren en solitari: en van ser caps de llista Maria Izarra pel MCC/DEC, Calixto Corral pel PTE i Antoni Grau per ERC.

El resultat de les eleccions va ser un triomf aclaparador de les forces d'esquerra amb representació parlamentària al congrés de diputats, amb una clara marginació de l'esquerra extraparlamentària, així com de les formacions polítiques de dreta i centre. Així, doncs, va prevaler el comportament electoral de les eleccions legislatives de 1977 i de març d'aquell mateix any.

TAULA 67
L'HOSPITALET.
ELECCIONS MUNICIPALS 3 D'ABRIL 1979

	<i>PSC- PSOE</i>	<i>CC- PSUC</i>	<i>CC- UCD</i>	<i>CiU</i>	<i>PTE</i>	<i>Comun. Catal.</i>	<i>ERC</i>	<i>MCC- OEC</i>
Nombre vots	48.685	41.457	10.581	8.763	3.918	2.135	1.842	672
%	41,21	35,09	8,95	3,31	7,41	1,80	1,55	0,55
Regidors	12	11	2	2	—	—	—	—
Nombre d'electors:	203.052			Vots: 119.319				
Vots vàlids:	118.127			N. Blanc: 405				
Percentatge:	58,17%			Nuls: 592				
Abstenció:	41,74%							

Font: Elaboració pròpia. CIM Ajuntament de l'Hospitalet.

A la tarda del mateix dia, una concentració de gent va omplir la plaça de l'ajuntament de gom a gom, enarborant senyeres i pancartes reivindicatives. Aquesta era una petita mostra del desig de palpar de prop el canvi en una institució que hom considerava més propera: l'ajuntament. La nova corporació s'adreçà a la multitud des del balcó amb sengles i improvisats parlaments a càrrec del batlle Pujana, de Joan Saura i d'Enric Vila.

TAULA 68
COMISSIÓ PERMANENT MUNICIPAL (1979)

Alcalde,	Juan Ignacio Pujana	PSC-PSOE
	Justo Torralba	PSC-PSOE
	Germà Pedra	PSC-PSOE
	Pilar Ferran	PSC-PSOE
	Joan Garcia Grau	PSC-PSOE
	Joan Saura	PSUC
	Santiago Díaz	PSUC
	Mercè Olivares	PSUC
	Jaume Botey	PSUC
	Enric Vila de la Hoz	CiU
	Pere Costa Sanjurjo	CC/UCD
I la resta de regidors:		
	Garcilaso Aguado	PSC-PSOE
	Julio Morera	PSC-PSOE
	José Hernández	PSC-PSOE
	Juan Alcaide	PSC-PSOE
	Josep Tejedor	PSC-PSOE
	Maria Martínez	PSC-PSOE
	J. J. López	PSC-PSOE
	Francesc Candel	PSUC
	Jaume Valls	PSUC
	Xavier Arjalaguer	PSUC
	Xavier Aragay	PSUC
	Robert González	PSUC
	Antonio Ruiz	PSUC
	Josep Carrasco	PSUC
	Jacint Borràs	CiU
	Gonçal Oliveros	CC/UCD

Font: Elaboració pròpia.

El desenvolupament de la democràcia a la ciutat

El nou consistori va esdevenir l'hereu dels desgavells de les èpoques anteriors i les conseqüències agreujants de la passivitat dels darrers dos anys de transició. Cal enfrontar-se a la realitat immediata d'un excessiu endeutament, així com a la impossibilitat d'accedir a la satisfacció de les demandes col·lectives dels ciutadans, que els mateixos partits que ara governaven havien animat i esperonat.

Així, per exemple, en una circular adreçada als ciutadans, l'alcalde Pujana reclamava el pagament de la taxa de recollida d'escombraries que dos anys enrere l'oposició havia boicotejat. S'adduïen raons econòmiques i de compliment de compromisos amb FOCSA, l'empresa concessionària.

El PSUC, el partit més compromès en l'acció reivindicativa popular, es trobà hipotecat en un procés reformista, allunyat progressivament del seu caràcter marcadament rupturista de l'etapa immediatament anterior. Aquest fenomen va ser el punt de partença de la crisi que l'abocà a una caiguda de militància i a l'escissió, el 1982, en la nova formació del PCC.

Les esperances que l'aprovació d'una Llei de règim local favorable o de l'Estatut d'Autonomia havia de repercutir positivament en la solució dels problemes plantejats a l'ajuntament, no arribaren a superar l'estadi de la utopia. A més, cal recordar que la crisi econòmica, amb les seves conseqüències més visibles —l'atur i la destrucció de llocs de treball— seguia el seu ritme creixent.

A la impossibilitat d'accedir a les demandes plantejades a l'ajuntament, cal afegir-hi un seguit de crisis domèstiques al si de les famílies socialista i comunista, així com la tasca poc eficaç d'alguns regidors, amb més bona intenció que no pas capacitat, que van haver d'assumir responsabilitats que els depassaven àmpliament.

Així, es va repetir el fenomen de la pèrdua de confiança en alguns sectors de la població, que esperaven del nou consistori més del que en realitat els podia oferir. Aquesta desconfiança, però, encara es mantenia en uns nivells poc alarmants i no es va reflectir en el referèndum per l'Estatut de Catalunya, el 25 d'octubre de 1979, en el qual l'abstenció arribà al 35,33 per cent, rebaixada en termes relatius respecte a les municipals d'abril d'aquest mateix any, en què aquella arribà a un 41,24 per cent.

Les eleccions al parlament de Catalunya van contribuir a l'inici de la consolidació de la nova estructura administrativopolítica de l'estat, i van ser vistes com un intent de donar solució a la «qüestió catalana», irresolta des del segle XIX. Si per a determinats sectors socials aquest va ser el marc legal que definia els límits en què s'havia de desenvolupar la societat civil catalana, per a d'altres representava l'instrument de l'estat per a controlar i limitar l'aspiració llargament reivindicada del dret a l'autodeterminació. Malgrat aquestes evidents diferències d'interpretació, la totalitat de les forces polítiques de l'Hospitalet aboquen els seus esforços en l'accés dels seus candidats al parlament de Catalunya.

El resultat de les eleccions a la nostra ciutat pot interpretar-se com un trencament moderat de la tendència anterior, caracteritzada pel descens del PSC-PSOE i CC-UCD. Paral·lelament, es va produir un augment de la presència del PSUC, de CiU i d'ERC, aquests dos darrers en proporció notable, juntament amb el fracàs de l'esquerra nacionalista representada per Nacionalistes d'Esquerra i BEAN, que van oferir una imatge de fragmentació deplorable. També cal destacar la novetat de la irrupció del PSA, que representa clarament la tesi neolerrouxista. Aquest comportament electoral, diferent segons l'àmbit de la conte-

TAULA 69
L'HOSPITALET. ELECCIONS AL PARLAMENT
DE CATALUNYA EL 20/3/80

Partits	Nombre de vots	Percentatge
PSC-PSOE	41.440	34,10
PSUC	35.913	29,55
CiU	14.367	11,82
CC/UCD	7.967	6,55
ERC	6.905	5,68
PSA	6.080	5,00
Unit. Social	2.709	2,22
Solid. Catal.	1.198	0,98
Nac. d'Esq.	951	0,78
PCOC	862	0,70
FN	808	0,66
BEAN/UP	562	0,46
Unit. Com.	562	0,46
CTC	354	0,29
Falange E.	335	0,27
P. Nac. Ind.	288	0,23
Nombre electors:	201.601	Votants: 123.441
Vots vàlids:	121.509	Nombre blancs: 1.228
Nuls:	680	
Percentatge:	60,27%	Abstenció: 38,78%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del CIM (Ajuntament de l'Hospitalet).

sa, tindrà una continuïtat, amb poques variacions, els anys següents.

Una altra característica inherent a la reinstauració democràtica del govern i el parlament de Catalunya va ser la seva contribució a la consolidació dels límits institucionals pel que fa a l'acció i a la participació polítiques. La possible i manifesta unitat d'acció de les formacions de tradició antifranquista era cada cop més escadussera, i tan sols es va exercir en ocasions molt puntuals, com, per exemple, amb motiu de l'intent sediciós del 23 de febrer de 1981.

Aquesta jornada va tenir un significat especial a l'Hospitalet —com en d'altres ciutats amb semblants característiques i composició social— que comportà més d'un trasbals. A mesura que anaven prenent cos les informacions dels fets de l'ocupació del Congrés dels Diputats per part d'un grup de guàrdies civils, i en poder comptar amb l'auxili excepcional de les imatges televisades, anaven prenent-se actituds i comportaments diferents en les diverses formacions polítiques de la ciutat.

Fent una breu síntesi, sabem que enmig del desconcert i les indecisions de les primeres hores, alguns partits polítics d'esquerra intentaren un control i una concentració dels seus militants. A la Unió Local de CCOO es prengueren mesures de se-

guretat consistents en l'ocultació dels fitxers d'afiliats i de la part més comprometedora dels seus arxius, a més de convocar el secretariat local, que es reuní a un domicili particular, on romangué fins a avançada la matinada.

La UGT optà per tancar el local, tot prenent una actitud passiva. Una reduïda comissió del Secretariat de CCOO s'adreçà a l'Ajuntament a la recerca de consignes clares d'actuació, però el resultat fou negatiu. A l'Ajuntament hi romangueren tan sols alguns regidors del PSUC, amatents al televisor.

Ja ben entrada la matinada, es dugué a terme una assemblea a l'Aula de Cultura de la Florida; hi assistiren representants de la majoria de forces polítiques, sindicals i socials de l'Hospitalet. Els criteris eren diversos i sovint divergents, motivats per les diferències d'interpretació del missatge que feia pocs moments havia transmès el Rei per televisió. Sense possibilitats d'entesa i en la perspectiva que l'ocupació del Congrés encara continuava, amb l'agreujant de les notícies de la mobilització de l'exèrcit pels carrers de València, un sector decidí fer una nova convocatòria, on s'elaborà un manifest de crida a la mobilització en favor de les institucions legalment constituïdes i a l'atur general.

La difusió del document va ser escassa i va te-

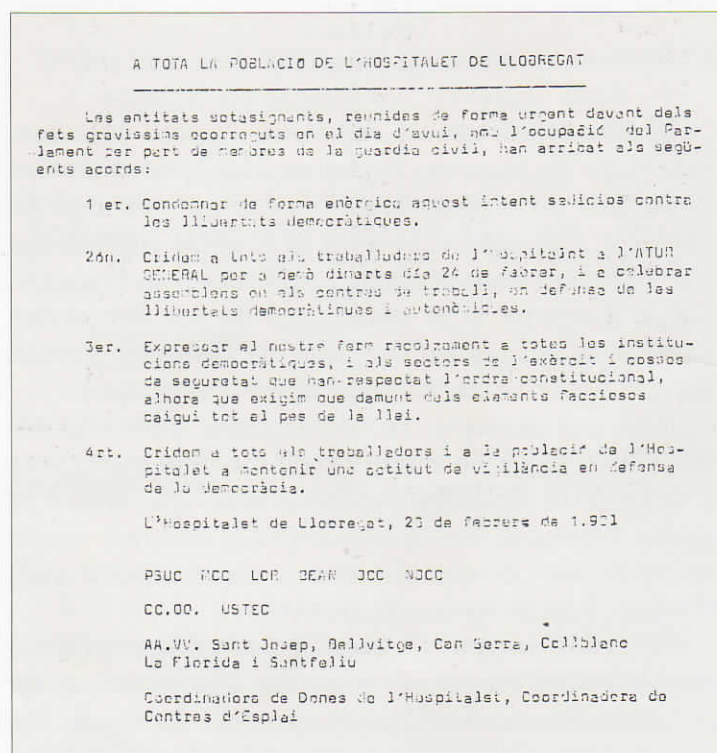

FOTO 214: 23 F. L'assalt al Congrés de Diputats per un grup de Guàrdies Civils, televisat, sorprengué les forces democràtiques reunides a l'Aula de Cultura de la Florida; tingueren dificultats per fer un comunicat unitari: CEL'H.

nir un ressò nul, ja que, com és sabut, les institucions reiteraren l'endemà el missatge de normalització constitucional i el progressiu control de la situació.

Les eleccions legislatives del 28 d'octubre de 1982 s'integraren ja plenament dins l'esmentat hàbit electoral dels hospitalencs, que, malgrat el desgastament i la rutina, tenien capacitat per a trencar la tendència manifestada en anteriors conteses. Així, veiem que el PSC-PSOE va fer un avenç important, així com la formació dretana AP, en detriment dels comunistes —que es presentaren fraccionats i en plena crisi— i de CiU. També serviren per a copsar la davallada estrepitosa del PSA, que havia gaudit d'un electorat inestable que es deixà arrossegar pel verbalisme demagògic en les anteriors eleccions al parlament de Catalunya.

TAULA 70
L'HOSPITALET - ELECCIONS LEGISLATIVES
EL 20/10/82

Partits	Nombre de vots	Percentatge
PSC-PSOE	107.945	64,86
AP	19.225	11,55
CiU	13.752	8,26
PSUC	10.784	6,48
ERC	3.176	1,90
CDS	3.124	1,87
PCC	2.490	1,49
CC-UCD	2.012	1,20
PST	1.180	0,70
PSA	624	0,37
Nac. d'Esq.	615	0,36
FN	449	0,26
FCC	248	0,14
PCOC	193	0,11
UCE	162	0,09
TCE-ML	145	0,08
Cons. Catal.	119	0,07
Solid. Españ.	117	0,07
Nombre vots vàlids	166.404	79,98
Abstenció	38.681	18,60

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del CIM (Ajuntament de l'Hospitalet).

L'ascens esclatant del PSOE a les legislatives de 1982, que es presentava com a única alternativa a la delmada UCD en les tasques de govern, consolidà l'espai socialista a molts nivells. Aquest factor, juntament amb d'altres de menor entitat, va tenir repercussions en els processos electorals a l'Hospitalet.

Durant el període del primer govern municipal democràtic, es va dur a terme la feixuga tasca de posar en marxa l'estructura municipal. Aquesta feina, encara que va rebre fortes crítiques dels sectors populars, va fer possible la superació de l'immobilisme anterior, alhora que es va intentar racionalitzar els objectius del consistori.

Malgrat que no ha estat una tasca exclusiva del PSC-PSOE, ans al contrari, ja que els comunistes hi van fer aportacions eficaces, l'obra de govern va quedar popularment associada a la figura de l'alcalde Pujana. Aquests factors, juntament amb la crisi interna del PSUC, són els elements que expliquen l'ascens dels socialistes i la davallada dels altres.

TAULA 71
ELECCIONS MUNICIPALS: RESULTATS COMPARATS

(% de vots / regidors)	1979	1983
Participació	58,76	64,05
Abstracció	41,24	35,95
PSC-PSOE	41,21	65,06
PSUC / IC	35,09	12,62
CiU	7,41	8,47
AP / CP - UCD / CDS	8,95	

Font: Elaboració pròpia del CELN a partir de les dades del CIM (Ajuntament de l'Hospitalet).

Notes

1. Vegeu *Llibertat*, 20 febrer 1931 i 20 de juny 1931.
2. *Gaceta de Madrid*, 17.XII.1925.
3. Sobre Tomás Jiménez, vegeu l'article de MUNTANER P., *Tomás Jiménez Bernabé, un bastón de mando, una ciudad y una avenida*, publicat a *Hospitalet*, núm. 79, 1973.
4. Vegeu entrevista a Francesc Pedra, «*L'Avenç*», maig de 1983.
5. Es pot seguir el procés revolucionari de desembre del 1933 per mitjà de la premsa de Barcelona: *Las Noticias*, *La Humanitat*, *La Publicitat*, *El Día Gráfico*, en les quals hi ha constants referències.
6. Vegeu CAMÓS, J., «L'activitat econòmica a l'Hospitalet (1923-1946)», *L'Avenç*, maig 1983.
7. Vegeu UCELAY-DA CAL, *La Catalunya Populista*, Ed. La Magrana, 1982, p. 29.
8. Vegeu SANTACANA, Carles, «Poder local i canvi socioeconòmic (1936-1939)», *Identitats*, núm. 0, 1987.
9. Vegeu SANTACANA, Carles, «La col·lectivització a l'Hospitalet de Llobregat» dins *Col·lectivitzacions al Baix Llobregat*. Barcelona C.E.B.LL. (D.A.), 1989, pp. 489-580, on estudia l'Agrícola col·lectiva i la indústria tèxtil Albert Germans, així com el nou ordre econòmic que s'impulsà.
10. També Carles Martí Feced passà a ocupar la sotsecretaria de la Conselleria de Finances. Ambdós tingueren una importància cabdal durant el període republicà. Ramon Frontera fou nomenat, el novembre, representant de la Generalitat per afers econòmics, i Carles Martí Feced, conseller de finances de la Generalitat.
11. Per les mateixes dates aparegué també a l'Hospitalet el setmanari *l'Amunt, portaveu del PSUC local*.
12. SOLÉ I SABATÉ, Josep M^a, *La Repressió franquista a Catalunya (1938-1953)*. Edicions 62, Barcelona, 1985.
13. Com a mostra del que significa l'exili, és útil el llibre de memòries d'un militant hospitalenc d'ERC. MORAL I QUEROL, Ramon, *Diari d'un exiliat*. PAM, 1979.
14. Al'H, «Secretaria, 1939».
15. *Op. cit.*, pp. 312 a 315.
16. Les dades són extretes d'edictes publicats al Butlletí Oficial de la Província de Barcelona.
17. FORTUNY, Jaume, *Tornarem a morir*, Ed. Pòrtic, 1984.
18. Vegeu, ARDIT, M., SALES N., i BALCELLS A., *Catalunya sota el franquisme 1939-1975*, a *Història dels PP.CC.*, Edhasa, 1980.
19. Informe Secretaria CNS, 27.6.57. Arxiu de Cervera, lligall 3.498.
20. Arxiu de Cervera, lligall 3.498.
21. Vegeu NAVARRO, Ferran, «Els plans de l'Hospitalet», *Quaderns d'Estudi*, núm. 8, novembre 1988.
22. Informe Secretariat CNS, 27.4.57, Arxiu de Cervera, lligall, núm. 3.498.
23. Enregistrament Josep Morera, p. ex.
24. Enregistrament Jaume Josa.
25. CNS (Cervera).
26. CNS (Cervera).
27. Vegeu FANÈS, Fèlix, *La vaga de tramvies de 1951*, Laia, Barcelona, 1957.
28. Informe CNS 27.1.57, Arxiu de Cervera, lligall 3.498.
29. Informe CNS 9.4.58, Arxiu de Cervera, lligall 3.498.
30. *L'Estaca*, núm.13, juliol 1978.
31. BOTEY, J., «Visió de l'Església des de la cultura de carer», *Quaderns de Pastoral*, 1987.
32. «Aspectes socioculturals de l'Hospitalet», *Quaderns d'Estudi*, núm. 4.
33. VILAR, S., «Protagonistas de la España democrática. La oposición a la dictadura. 1939-1969», Éditions Sociales, París, 1968.
34. VILA, J., «La premsa a l'Hospitalet 1955-1980», *Quaderns d'Estudi*, núm. 4.
35. VILLAGRASA, E., «Hospitalet, una ciudad en marcha».
36. *Reflexions i propostes per a una política d'ordenació i protecció de l'agricultura al Baix Llobregat*, Unió de Pagesos, octubre de 1980, i RIBAS, Francesc, «L'agricultura a l'Hospitalet i la seva connotació amb el Baix Llobregat», *Quaderns d'Estudi*, núm. 3, octubre de 1987.
37. Vegeu MOLINERO, C. i YSÀS, P., *L'oposició antifeixista a Catalunya 1939-1950*, La Magrana.
38. Enregistrament Felipe Gómez i Mercè Olivares, abril de 1989.
39. *Boletín de Información Municipal* núm. 68, 4t. trimestre.
40. «Fent camí», núm. 1, 24.7.76, Portaveu de la Marxa.
41. Vegeu fulls volants de l'ADH.
42. Vegeu *L'Estaca*, núm. 13, 6 al 12.7.78, article de GÓMEZ, Conxita, «Jaume Valls bueno como el pan, duro como la piedra».
43. Arxiu de Cervera. Lligall 3489. Conflictes col·lectius.
44. Revista *Arreu*, núm. 35, 21.11.76, p. 14.
45. Entrevista Paco Pareja, maig de 1987.
46. Entrevista Paco Giménez, exsecretari General USO-Catalunya, maig 1989.
47. Composició secretariat:
Secretari General: Jaume Valls; Secretari d'Organització: Santiago Díaz; Secretari de Finances: Dositeo Talavera, Secretària de Formació: Mercè Romans; Secretari de Tècnics i Professionals: Jordi Guillot; Vocals: Vicenç Ventura, Pep Ribas, Antonio Ruiz, Josep Ferrero.
48. Actes, Arxiu Unió Local CCOO de l'Hospitalet.
49. Entrevista, maig 1989.
50. *L'Estaca*, núm. 8, 1 al 7/7/78, pàg. 14.
51. ROSSELLÓ, X, «La Mobilitat obligada a l'Hospitalet segons el padró de 1981», *Quaderns d'Estudi*, núm. 1, març 1987.
52. COMPANY, E., «Ayuntamiento: mandan los de siempre», *L'Estaca*, núm. 1, p. 13, 19 d'abril de 1978.